

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Kuivila, Heli; Koskenranta, Miro; Mikkonen, Kristina; Turulin, Marita; Heikkinen, Kirsi; Partanen, Riikka; Koutonen, Joel; Kotivesi, Paula; Pöyskö, Anne-Maria

Julkaisun nimi: KulttuuriOsaaja - turvallinen tuoppaus kohti työuraa

Julkaisuvuosi: 2022

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kuivila, H., Koskenranta, M., Mikkonen, K., Turulin, M., Heikkinen, K. Partanen, R. et al. (2022). KulttuuriOsaaja - turvallinen tuoppaus kohti työuraa. *Pro tereys*, 49(4-5), 20-21.

KulttuuriOsaaja – turvallinen tuuppaus kohti työuraa

KulttuuriOsaaja -hanke tukee maahanmuuttajataustaista sairaanhoitajaa, sairaanhoitajaopiskelijaa ja koko työyhteisöä. Näin saadaan työmarkkinoille uusia tekijöitä.

Uuden työvoiman tarve Suomessa kasvaa (1). Vuoteen 2035 mennessä Suomessa tarvitaan noin 200 000 uutta työntekijää sosiaali- ja terveystalouteihin. Maailmalla on pula lähes kuudesta miljoonasta sairaanhoitajasta (2). Monissa maissa luotetaan siihen, että kansainvälisesti koulutetut sairaanhoitajat helpottavat terveydenhuollon ammattilaisten pulaa (3).

Myös Suomessa hallitus ja korkeakoulut korostavat kansainvälisen yhteistyön vahvistamista, ulkomaalaisten opiskelijoiden ja henkilöstön määrän lisäämistä sekä maahanmuuttajille tarjottavien koulutusohjelmien määrän lisäämistä. Vuonna 2024 voimaan tulevalta kotoutumislain kokonaisuudistuksella halutaan varmistaa, että maahanmuuttajat löytävät paikkansa osana suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää. (4)

Vaikka terveydenhuollossa osaajista on pulaa, ei kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden kotouttamiseen ja Suomeen työllistymiseen ole vielä kohdistettu yhteiskunnassa merkittäviä toimia. Ammattikorkeakoulujen kansainväliset tutkinto-opiskelijat eivät esimerkiksi kuulu virallisen kotouttamistoiminnan piiriin eikä englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin kuulu juurikaan suomen kielen opintoja. Työllistymiseen tarvittavan suomen kielen taidon saavuttaminen näyttää jäävän opiskelijan itsensä huoleksi.

KulttuuriOsaaja-hankkeen tavoitteena on synnyttää sote-alan tarpeet huomioiva KulttuuriOsaaja-toimintamalli ja digitaalinen verkosto maahanmuuttaja-

KulttuuriOsaaja

► Koulutusperäisen maahanmuuton onnistuminen on kiinni monesta tekijästä, kuten koulutuksen, tutkimuksen ja oppimisympäristöjen laadusta sekä englanninkielisen koulustarjonnan kiinnostavuudesta. Myös työpaikkojen asenteet ja kielitaito vaikuttavat.

► Maahanmuuttajien integraatiota edistää syrjintään puuttuminen, mahdollisuudet saavuttaa uratavoitteita ja kehittää omaa osaamistaan. Lisäksi tulisi kehittää rekrytointikäytäntöjä ja koulustarjontaa.

► Tällä hetkellä sote-ala ei hyödynnä maahanmuuttajien osaamista vielä siinä mittakaavassa kuin se olisi mahdollista. Myös koulutusorganisaatioiden prosesseissa on ongelmia. Maahanmuuttajia palkataan usein työskentelemään terveydenhuollon organisaatioissa tehtävissä, jotka eivät vastaa heidän koulutustasoansa, mikä ei ole eettisen rekrytoinnin mukaista.

HANKKEEN VERKKOSIVUT

<https://www oulu.fi/terveys/tieteeet/kulttuuriosaaja>

HANKKEEN BLOGI

<https://kulttuuriosaaja.blogspot.com/>

taustaisen sairaanhoitajan tai sairaanhoitajaopiskelijan siirtymiseen ja sitouttamiseen Pohjois-Suomen sote-työkenttään.

Hankkeessa rakennetaan digitaalinen oppimisympäristö, jossa maahanmuuttajataustaiset sairaanhoitajaopiskelijat voivat harjoitella työelämässä vastaan tulevia tilanteita turvallisesti. VR- ja PC-alustalla toimivia simulaatioita kehitetään kielen, kulttuurin ja kliinisten taitojen oppimista varten.

Hankkeessa kehitetään koulutuskokonaisuus sote-alan esihenkilöiden ja opiskelijaohjaajien kulttuurisen osaamisen kehittämiseksi. Koulutuksen kautta esihenkilöiden osaaminen monikulttuurijohdantamiseen lisääntyy ja opiskelijaohjaajilla on riittävä osaaminen tukea ja varmistaa maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien ja -opiskelijoiden osaamista.

Koulutusperäisen maahanmuuton lisäämiseksi tulee varmistaa, että työ- ja oppimisympäristöt mahdollistavat sujuvan integroitumisen. Hankkeessa toteutettujen haastatteluiden ja kirjallisuuden kartoituksen jälkeen tunnistettiin seuraavat teemat, jotka vaikuttavat tähän. Näitä ovat: osaaminen, organisaatio, esihenkilöiden tuki, mentorointi, perehdytys, työympäristö, kollegiaalisuus, hyvinvointi, kulttuurinen monimuotoisuus, oman osaamisen kehittäminen, urakehitys sekä kielitaidon kehittäminen.

Haastatellut maahanmuuttajataustaiset sairaanhoitajaopiskelijat kokivat, että ammattikorkeakoululta saatu tuki olisi voinut olla parempaa. Tuki keskittyi ensimmäiseen opiskeluvuoteen. Opiskelijat toivoivat lisää tukea myös opiskelujen myöhemmässä vaiheessa.

Maahanmuuttajataustaiset sairaanhoitajat kokivat kohtaavansa kulttuurisia, etnisiä sekä kielellisiä haasteita. Heidän mukaansa organisaatioiden tulisi tunnustaa heidän osaamisensa, jolloin heillä olisi mahdollisuus saada tutkintoa vastaavaa työtä. Rääätälöidyt perehdytysohjelmat, mentorointi sekä kielen ja kulttuurin oppimiseen panostaminen ovat asioita, jolla heitä voidaan tukea. Esihenkilöillä on oma, tärkeä roolinsa integroitumisen onnistumisessa.

Toimintamallin laatisemassa on kerätty tietoa ja kokemuksia myös työpajojen avulla, joihin on osallistunut maahanmuuttajataustaisia sairaanhoitajia, opiskelijoita sekä heidän opettajiaan. Lisäksi yhteistyötä on tehty maahanmuuttoviraston sekä ammattijärjestöjen kanssa.

Kansainvälisten osaajien riittävä suomen kielen taito on potilasturvallisuuden ja potilaiden terveyden kannalta merkityksellinen. Hankkeessa on laadittu pelillinen VR-simulaatio-oppimisympäristö, jonne on luotu kaksi hoitotyölle tyypillistä tilannetta: potilaan kotiuttaminen ja allerginen reaktio, jossa pelaajan roolissa oleva sairaanhoitajaopiskelija viestii hoitotilanteessa suomalaisen potilaan kanssa. Kummassakin tilanteessa pelissä eteneminen vaatii suomenkielisen ammattisanaston ja -fraasin hallintaa sekä hoitoalan substanssiosaamista.

Englanninkielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelevat sairaanhoitajaopiskelijat ovat testanneet kumpaakin simulaatiota, ja palaute opiskelijoilta on ollut innostunutta ja kannustavaa. Oppimisympäristöä kehitetään edelleen palautteen perusteella, kunnes kumpikin simulaatio integroidaan opetussuunnitelmiin hankeorganisaatioissa. Selkosuomen kielen, puheen tuottamisen ja puheentunnistuksen osalta tehdään aktiivista yhteistyötä hankkeessa toimivan suomen kielen lehtorin kanssa.

Hankkeessa rakennetut Kulttuuri-Osaajaksi!-verkkokoulutukset opiskelijaohjaajien kulttuurisen opiskelijaohjausosaamisen sekä esihenkilöiden kulttuurisen johtamisosaamisen kehittämiseksi ovat valmiit ja niitä on pilotoitu keväällä ja syksyllä 2022.

Kummankin koulutuksen pääoppimistehtävä on työelämälähtöinen, jotta koulutus palvelisi mahdollisimman hyvin kunkin osallistujan omia osaamisen tarpeita sekä voisi auttaa kehittämään työtä omassa työyhteisössä. Verkkokoulutukset tulevat jatkossa hankkeen loputtua vapaasti kaikkien saataville MOOC-kursseina, joilla edetään itsenäisesti.

Maahanmuuttajien koulutusvaihtoehtojen kehittämiseen pitää kiinnittää huomiota. KulttuuriOsaaja-hankkeen voidaan ajatella tukevan kestävää kehi-

tystä ja erityisesti sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Se edistää maahanmuuttajien integroitumista paitsi työelämään, myös yhteiskuntaan ja tukee yksilöiden hyvinvointia. ●

HELI KUIVILA

TiM, Yliopisto-opettaja, Oulun yliopisto

MIRO KOSKENRANTA

TiM, Väitöskirjantutkija, Oulun yliopisto

KRISTINA MIKKONEN

TiH, Professori, Oulun yliopisto

MARITA TURULIN

TiM, Lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu

KIRSI HEIKKINEN

TiM, Lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu

RIIKKA PARTANEN

FM, Lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu

JOEL KOUTONEN

TaK, Asiantuntija, Ohjelmistolaboratorio FrostBit, Lapin ammattikorkeakoulu

PAULA KOTIVESI

TiM, Lehtori, Oulun ammattikorkeakoulu

ANNE-MARIA PÖYSY

TiM, Lehtori, Oulun ammattikorkeakoulu

LÄHTEET

- Osaamisen ennakoitfoorumi / Sosiaal-, terveys- ja hyvinvointialan ennakoitfoorumi. Sosiaal-, terveys- ja hyvinvointialojen palveluiden koulutus- ja osaamistarpeita vastaavat koulutuksen kehittämisehdotukset. 2020. Opetushallitus. <https://www.opi.fi/sites/default/files/documents/Saitehy-kehitti/C3%4A4misedotukset%20opj%20hyvt/C3%4Aksymy%2018122020.pdf>
- World Health Organization. State of the world's nursing 2020: investing in education, jobs and leadership. 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279>
- Hadziabdic E, Marekovic A-S, Salomonson J, Heikkilä K. Experiences of nurses educated outside the European Union of a Swedish bridging program and the program's role in their integration into the nursing profession: a qualitative interview study. BMC Nurs 2021;20:7.
- Valtioneuvosto. Hallituksen julkisen talouden suunnitelma vuosille 2023–2026: Linjauksia Suomen tulevaisuuden, kestäväin kasvun ja turvallisuuden takaamiseksi. Tiedote 5.4.2022. <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallituksen-julkisen-talouden-suunnitelma-vuosille-2023-2026-linjauksia-suomen-tulevaisuuden-kestavan-kasvun-ja-turvallisuuden-takaamiseksi>

HANKKEEN TEHTÄVÄT JA ETENEMINEN

2021

- Työkalujen valmistelu toimintamallin kehittämistä varten.
- Digitaalisen oppimisympäristön toiminnallisuuden ja pedagogisten menetelmien sekä oppimisympäristön skenaarioiden esiselvitys ja määrittely sekä suunnittelu VR-simulaatioiden rakentamista varten.
- Kulttuurisen osaamisen koulutuksen sisällön suunnittelu.

2021-2022

- Kartoitetaan ja määritellään maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien ja -opiskelijoiden työelämään integrointiin liittyviä tekijöitä ja osaamisvaatimuksia toimintamallia varten.
- Kliinisten taitojen yhteydessä tarvittavien suomenkielien ilmaisujen integraation suunnittelu VR-simulaatioihin.
- Kulttuurisen osaamisen koulutuksen sisällön integrointi digitaaliseen oppimisympäristöön.

2022-2023

- Toimintamallin ja verkoston pilotointi.
- VR- ja PC-oppimisympäristön testaaminen ja pilotointi.
- KulttuuriOsaajaksi!-verkko- sekä lähikoulutusten pilotointi ja arviointi.

2023

- Toimintamalli, jossa kuvataan hyväksi koettuja käytänteitä maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien ja -opiskelijoiden sujuvaan siirtymiseen ja sitoutumiseen alueidemme terveydenhuollon työelämään.
- Verkoston avaaminen.
- Integroidaan VR-simulaatiot englanninkielisten tutkinto-ohjelmien opetussuunnitelmiin.
- Avoimet KulttuuriOsaajaksi!-verkkokoulutukset kaikille.